

Gevolgen volledig afschaffen PBO-stelsel

In overeenstemming met het rapport van de beoordelaars heeft het kabinet geoordeeld dat er drie onmisbare takenclusters zijn:

- medebewindstaken,
- autonome taken in het kader van de bevordering van plant- en diergezondheid en dierenwelzijn, en
- autonome taken in het kader van voedselveiligheid en gezondheid.

Hieronder wordt aangegeven welke consequenties er zijn als het hele PBO-stelsel wordt afgeschaft. In dat geval moeten bovenstaande publieke taken door het Rijk uitgevoerd worden.

1) Welke taken moeten worden overgenomen bij afschaffing PBO-stelsel?

Onderstaande tabel bevat enkele voorbeelden van de publieke taken. Een meer volledig overzicht is te vinden in het EIM-rapport 'De PBO in 2010'.

medebewindstaken	plant- en diergezondheid en dierenwelzijn	voedselveiligheid en gezondheid
Uitvoering quotaregelingen (melk e.d.)	Convenant diergezondheidsfonds	Hygiënecodes (o.a. vissector)
Verbodsbepalingen gebruik stoffen met hormonale werking	Regelgeving tegengaan dierziekten	Verbetering samenstelling graanproducten (o.a. zoutverlaging)
Administratieve uitvoering gemeenschappelijk landbouwbeleid	Teeltvoorschriften plantenziekten	Verzorgen crisismangement bij uitbraken
Registratie Nederlandse wijn	Preventie / bestrijding salmonella bij pluimvee	Risicoanalyses voedselveiligheidsborging
Regeling schoolfruit	Kwaliteitssysteem transport dieren	Volgen en traceren van producten (o.a. wijn)
Zuivelpremie	Welzijnsregels huisvesting dieren (o.a. varkens, zeugen, kalveren)	Regels voor (toekomstige) teelt van genetisch gemodificeerde gewassen
Europese CO-2 handelssysteem		Controle op verboden stoffen (o.a. residuen in vlees)

2) Hoeveel ambtenaren zijn met overname van taken gemoeid

Toename aantal ambtenaren

Het overnemen van de drie takenclusters betekent dat de personeelsformatie van de Rijksoverheid moet worden uitgebreid met naar schatting minimaal het aantal fte's dat de schappen hier op dit moment voor nodig hebben. Voor 2012 en 2013 zal dat leiden tot een toename van het ambtenarenapparaat met circa 300 fte, waarvan 250 fte voor de medebewindstaken en ongeveer 50 fte voor de autonome taken.

Overzichtstabel: effect stelselwijziging op aantal fte

	Medebewindstaken	Autonome publieke taken	Overige taken	Totaal
Nu PBO	250	50	430	730
Straks Rijk	250	50	0	300
Reductie	0	0	- 430	-430

3) Hoe worden de kosten bij overname door het Rijk gedekt

In het huidige stelsel financieren de schappen hun autonome activiteiten door heffingen op te leggen aan ondernemingen die direct te maken hebben met die activiteiten. Uit het EIM-rapport valt op te maken dat, bij aanvaarding van het kabinetsstandpunt, de kosten voor de uitvoering van autonome taken in het uiterste geval zouden kunnen teruglopen van €220 miljoen naar €31 miljoen. Autonome taken worden immers beperkt tot de bevordering van plant- en diergezondheid en dierenwelzijn en voedselveiligheid en gezondheid. Bij afschaffing van het PBO-stelsel moet de Rijksoverheid deze taken overnemen. Dat betekent dat door afschaffing van het PBO-stelsel €31 miljoen extra ten laste van de algemene middelen komt. Dekking voor deze extra uitgaven zal ten laste komen van de algemene middelen, en kan bijvoorbeeld gevonden worden door elders een lastenverzwaring door te voeren of door belastingen te verhogen.

Overzichtstabel: effect stelselwijziging op kosten

	Medebewindstaken	Autonome publieke taken	Overige taken	Totaal
Nu PBO	27 mln	31 mln	189 mln	247 mln
Straks Rijk	27 mln	31 mln	0	58 mln
Reductie	0	0	-189 mln¹	-189 mln

Er is geen uitsplitsing beschikbaar waarbij de overheadkosten en de overige kosten apart worden geïdentificeerd.

Naast de bovenstaande stijging van de lastendruk zou er ook nog een verlies aan efficiency kunnen optreden. Dit als gevolg van het wegvallen van de ervaring, expertise en netwerken die de schappen in de loop der jaren hebben opgebouwd. Schappen beschikken over een bestaand stelsel waarin de aanwezigheid van kennis, infrastructuur en ICT-omgeving is toegesneden op de uitvoering van de verschillende taken. Bij overdracht van de onmisbare taken naar de Rijksoverheid zou dit stelsel, en de informele netwerken tussen overheid en bedrijfsleven, verloren gaan. Dit betekent dat met het afschaffen van het PBO-stelsel een verlies in efficiency bij de uitvoering van onmisbare taken zal optreden. Om een kwalitatief gelijkwaardig niveau van uitvoering van deze taken te kunnen waarborgen zullen het personeelsbestand en de lastendruk nog sterker moeten toenemen dan hierboven aangegeven.

4) Welke organisatiestructuur is mogelijk bij overname taken

Indien zou worden gekozen voor afschaffing van het PBO-stelsel zou de Rijksoverheid deze drie takenclusters moeten overnemen. Aangezien de verantwoordelijkheid voor het stelsel over gaat naar het ministerie van EL&I ligt het voor de hand die takenclusters dan ook daar te beleggen. In dat geval dient te worden bezien of deze takenclusters het beste binnen de beleidskern van EL&I dan wel bij een van de uitvoeringsorganisaties van EL&I kunnen worden belegd.

¹ Dit is de maximale reductie indien alle overige taken komen te vervallen. Zoals in het kabinetsstandpunt aangegeven kunnen onder zeer stringente voorwaarden schappen bij de minister van EL&I een verzoek indienen om aanvullende taken te mogen uitvoeren.